

จิตรกรรมหลวงพระบาง
ผลกระทบต่อสังคมก่อนและหลังปี ค.ศ.1995
LUANGPRABANG PAINTING: THE EFFECTS ON
SOCIETY BEFORE AND AFTER A.D.1995

วัชรินทร์ ลินศิริ¹
Wacharin Sinsiri

¹ นักศึกษาหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต
สาขาวิจัยศิลปะและวัฒนธรรม
คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่อง จิตรกรรมหลวงพระบาง ผลกระทบต่อสังคมก่อนและหลังปี ค.ศ.1995 นี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์การวิจัย คือ 1) ศึกษาประวัติความเป็นมาของผลงานจิตรกรรมในแขวงหลวงพระบาง 2) ศึกษาเนื้อหาแนวคิด รูปแบบของงานจิตรกรรมในแขวงหลวงพระบาง 3) ศึกษาผลกระทบต่อสังคม สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ด้านการศึกษา ศาสนา เศรษฐกิจ และความเชื่อทางวัฒนธรรม ก่อนและหลังปี ค.ศ. 1995 โดยศึกษาข้อมูลจากเอกสาร และกลุ่มตัวอย่างจำนวน 18 คน ได้แก่ ศิลปินที่สร้างผลงานจิตรกรรมที่มีผลกระทบต่อสังคมในหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวก่อนและหลังปี ค.ศ. 1995 จำนวน 8 คน และหลังจำนวน 10 คน โดยวิเคราะห์ผลงานศิลปกรรมร่วมสมัยจำนวน 59 ชิ้น ใช้การสัมภาษณ์เจาะลึก การสนทนากลุ่ม และการระดมความคิดเห็นแบบมีส่วนร่วม

ผลการศึกษาพบว่า จิตรกรรมหลวงพระบางในยุคต้นได้รับอิทธิพลรูปแบบจากอาณาจักรล้านช้าง อาณาจักรสยามและอาณาจักรพม่า - ไทใหญ่ ซึ่งมีอายุในช่วงปี ค.ศ. 1900 เป็นต้น โดยปรากฏจิตรกรรมทั้งภายในอาคาร และภายนอกอาคาร จิตรกรรมหลวงพระบางที่ได้รับอิทธิพลของศิลปะตะวันตกแบบร่วมสมัยเริ่มปรากฏขึ้นในช่วงปี ค.ศ. 1940 ในยุคอาณานิคม และได้รับการพัฒนาเรื่อยมาจากศิลปินชาวต่างชาติและภาครัฐบาล จนมีการก่อตั้งสถาบันจิตรกรรมแห่งชาติ ขึ้นในปี ค.ศ. 1959 พร้อมๆกับการส่งนักศึกษาชุดแรกไปศึกษาต่อทางด้านจิตรกรรมยังประเทศเวียดนาม เมื่อจบการศึกษา ในปี ค.ศ. 1964 บัณฑิตกลุ่มนี้จึงกลายเป็นผู้นำทางด้านจิตรกรรมในแขวงหลวงพระบาง และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวโดยทำหน้าที่เป็นทั้งครูผู้สอนจิตรกรรมและศิลปิน ในปี ค.ศ. 1970 เริ่มมีการก่อตั้งแกลเลอรีเพื่อจำหน่ายผลงานให้กับนักท่องเที่ยวในแขวงหลวงพระบาง และทำให้มีการติดต่อซื้อผลงานกับต่างประเทศจนงานจิตรกรรมของแขวงหลวงพระบางเป็นที่รู้จักแพร่หลายในปัจจุบัน ด้านเนื้อหาแนวคิดและรูปแบบของงานจิตรกรรมสามารถจำแนกจิตรกรรมหลวงพระบางออกได้เป็นสามกลุ่ม คือ 1) กลุ่มศิลปินที่ได้แนวคิดมาจาก

วิถีชีวิต (Way of Life) สิ่งที่อยู่รอบๆ ตัวหรือสิ่งที่ได้พบเห็นจากการดำเนินชีวิตของชุมชน วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อทางศาสนา 2) กลุ่มศิลปินที่แสดงเนื้อหาแนวคิดเกี่ยวกับบริบทของสังคม เช่น ความเหลื่อมล้ำของสังคม ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลง และความยากจนของประชาชน 3) กลุ่มศิลปินที่นำเสนอรูปแบบอารมณ์ และการแสดงออกของผลงาน เช่น สี และการจัดรูปทรง (Colour and Form)

ด้านผลกระทบของจิตรกรรมหลวงพระบางในช่วงก่อนปี ค.ศ. 1995 พบว่า ด้านสังคม ความมั่งคั่งของจิตรกรรมหลวงพระบางช่วยพัฒนาจินตภาพ และยกระดับจิตใจของผู้คนในสังคมเชิงคุณธรรม จริยธรรม และสติปัญญาให้ดีขึ้น ด้านการศึกษา จิตรกรรมหลวงพระบางคือต้นแบบจิตรกรรมของชาติ ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่ก่อให้เกิดการจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอนทางด้านจิตรกรรมและมีการจัดตั้งโรงเรียนวิจิตรศิลป์อย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมในปี ค.ศ. 1959 ด้านศาสนา จิตรกรรมหลวงพระบางมีส่วนในการเผยแพร่พระพุทธศาสนา โดยทำให้คำสอนและธรรมะปรากฏเป็นรูปธรรมที่สามารถเข้าใจได้ง่าย ด้านเศรษฐกิจ ปรากฏอยู่ในการรับใช้ชนชั้นสูงซึ่งจิตรกรรมหลวงพระบางถือเป็นสิ่งทรงคุณค่าและสามารถแสดงออกถึงสถานะในทางเศรษฐกิจของผู้อุปถัมภ์การสร้างจิตรกรรม ด้านความเชื่อทางวัฒนธรรม จิตรกรรมหลวงพระบางได้ถ่ายทอดความจริงที่เป็นสากล เช่น ความไม่เที่ยง ความพลัดพราก ที่มนุษย์ทุกคนต้องประสบ หรือพลังแห่งความกรุณาปราณีที่โอบอุ้มมนุษยชาติเอาไว้โดยปรากฏอยู่ในจิตรกรรมที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา ผลกระทบของจิตรกรรมหลวงพระบางในช่วงหลังปี ค.ศ. 1995 ด้านสังคม จิตรกรรมหลวงพระบางสมัยใหม่สามารถยกระดับภาพลักษณ์ของประเทศให้กลายเป็นชาติที่มีศิลปะและวัฒนธรรมแบบสากล และสร้างความร่วมแรงร่วมใจกันระหว่างประชาชนและความเป็นรัฐชาตินิยม ด้านการศึกษา กลุ่มศิลปินศิลปะร่วมสมัย (Contemporary art) ในหลวงพระบางได้มีการจัดการแสดงผลงานต่างๆ มากขึ้น จนเกิดเป็นการยกระดับการศึกษาจิตรกรรมของชาติในระดับภูมิภาค ด้านศาสนา จิตรกรรมหลวงพระบางยังคงมีส่วนในการเผยแพร่พระพุทธศาสนา ในด้านการสร้างความเป็นรูปธรรม

ให้กับหลักธรรมคำสอนในศาสนา ด้านความเชื่อทางวัฒนธรรม ผลงานจิตรกรรม หลวงพระบางได้ทำหน้าที่ทางศิลปะคือ เป็นตัวประสานความงาม ความดี และความจริงให้เป็นหนึ่งเดียวกันโดยแสดงออกผ่านทางผลงานแบบสัจจะนิยมสมัยใหม่ซึ่งผสมผสานกันระหว่างความเชื่อในหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาและแนวคิดปรัชญาตะวันตกสมัยใหม่

คำสำคัญ : จิตรกรรม หลวงพระบาง ผลกระทบต่อสังคม

Abstract

The research LUANGPRABANG painting that affects on society before and after 1995. the objectives of this reseearch were as follows. 1) To study history of yaiming in Luang Prabang. 2) To study the concepts ang styles of painting in Luang Prabang. 3) To study the paintings that had an impact on society in education, religion and cultural beliefs of Luang Prabang before and after 1995. The study was qualitative research that focused on contemporary art. The research data was collected form documents, indepth interviews, group discussion and cooperative brainstorming. Were analyzed by using the concepts of aesthetic theory, mythology and the theory of creative thinking.

The research found that the paintings of Luang Prabang during the time before 1995 reflected the beauty of traditional life style of lao people in the past. With historical value, these paintings have passed through the ages gracefully. The artists could create their work and clearly relay the life style of people in Lao society. In addition, the paintings of Luang Prabang during the time after 1995 reflected that

the basis of simple life, traditions, culture, religion and social beliefs which is the graceful identity of the Lao people. The majority of the artists' work were in the style of Impressionism, while others were in the combination of Cubism. A minority of them were Abstract Art and Neo-Impressionism.

The research also revealed that the painting of Luang Prabang had 4 impacts on society, namely in education, religion and cultural beliefs.

1. Painting with social impact. This reflects the important stories from the past to the present. Psychological response.

2. The impact on Education. The Lao PDR government had encouraged and sent students to study abroad in the art field. After graduating, they came back to gradually develop art education in Luang Prabang. Consequently, the National Seiss Institute of Paonting was set up.

3. The impact on Religion. Art has played an important role as a moral basis. Painting clearly reflects religious principles that influence the actions, beliefs and faiths of people so that they are gentle and conduct themselves in a decent way.

4. The impact on Cultural Beliefs. Painting is a good medium to encourage people to be good and truthful and can inspire them to be faithful and gain peace of mind and transcendence.

Keywords : Painting Luang Prabang Social impact

ความเป็นมาและความสำคัญของการวิจัย

จิตรกรรม (Painting) หมายถึง ภาพที่ศิลปินแต่ละบุคคลสร้างขึ้นด้วยประสบการณ์ทางสุนทรียภาพ และความชำนาญ (Ishisaka, Yuko, Takahashi, Shin'ya, 2006) โดยใช้สีชนิดต่างๆ เช่น สีน้ำ สีน้ำมัน สีฝุ่น สีพาสเทล สีพอลิเมอร์ สีซีเมนต์ร้อน ฯลฯ เป็นสื่อกลางในการแสดงออกถึงเจตนาในการสร้างสรรค์ (ประจักษ์ จันทรเชียว, 2531) การสร้างสรรค์งานจิตรกรรมจะสร้างบนพื้นระนาบเป็นส่วนใหญ่ เช่น กระดาษ ผ้า แผ่นไม้ ผนังเพดาน เป็นต้น ซึ่งจิตรกรอาจเลือกเขียนภาพบุคคล พืชสัตว์ ทิวทัศน์ เหตุการณ์ ฯลฯ ในรูปแบบต่างๆ เช่น แบบ สัจนิยม (Realism) แบบอุดมคติ (Idealism) หรือแบบนามธรรม (Abstract) (ประเสริฐ ศิลรัตน์, 2528) โดยจิตรกรรมนั้นก็ยังคงทำหน้าที่ในการสร้างความประทับใจและสุนทรียะให้เกิดขึ้นกับผู้รับชม ไม่ว่าจะอยู่ในยุคสมัยใดก็ตาม (อันฉิชา แสงชัย, 2547)

ในปัจจุบันจิตรกรรมได้เข้ามามีบทบาทต่อวิถีชีวิตของคนในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวมากขึ้น โดยเฉพาะในเมืองหลวงพระบางซึ่งนับตั้งแต่การได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นเมืองมรดกโลกโดยองค์การยูเนสโกในปี ค.ศ.1995 เป็นต้นมา ส่งผลทำให้เกิดการขยายตัวทางธุรกิจในทุกๆด้านตามมาอย่างมากมาย (บุญเลิง เวินวีระวง, ม.ป.ป.) โดยเฉพาะงานด้านจิตรกรรม ทำให้เกิดการซื้อขายกันมากขึ้น มีการเปิดแกลเลอรีมากขึ้นเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของสังคมสมัยใหม่มากขึ้น สืบเนื่องมาจากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่มีภูมิทัศน์ของเมืองหลวงพระบางที่ตั้งอยู่ท่ามกลางธรรมชาติและมีแม่น้ำโขง แม่น้ำคาน และแม่น้ำสายอื่นๆ ที่มีความงดงาม ตลอดจนหลวงพระบางในอดีตยังเป็นราชธานีที่รุ่งเรือง และเฟื่องฟูที่สุดของอาณาจักรล้านช้าง (บุญเฮง บัวสีแสงปะเสิด, 2548) ทั้งยังมีสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ ได้แก่ พระราชวังหลวง วัดเชียงทอง วัดใหม่สุวรรณภูมาราม วัดพูสี ถ้ำดิ่ง ล้วนเป็นยุทธศาสตร์ทางการท่องเที่ยว โรงแรม บ้านพัก (Guesthouse) รีสอร์ท ธุรกิจสปา และ แกลเลอรีด้านศิลปะภาพวาดในแนวสมัยใหม่ ซึ่งมีการเคลื่อนไหวอย่างเห็นได้ชัดจากจำนวนแกลเลอรีที่มีมากขึ้น และนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศซื้อขายผลงานศิลปะโดยเฉพาะภาพวาดจิตรกรรมที่มีการแสดงออก

ทางแนวคิด รูปแบบ เนื้อหาที่ต่างไปจากอดีต (Bernard Gay, 2007) ซึ่งได้นำเอา ต้นทุนทางวัฒนธรรมที่เป็นอัตลักษณ์ของหลวงพระบางนำมาคลี่คลายตัดแปลงและ ตัดทอนสื่อแสดงให้เห็นถึงแนวคิดการแสดงออกตามแนวคิดของศิลปิน ทั้งนี้เพื่อตอบสนองนักท่องเที่ยว ซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวต่างชาติที่สั่งซื้อผลงานจิตรกรรมมากขึ้น และมีราคาหลากหลายเพื่อเป็นทางเลือกให้ผู้ซื้อได้ตัดสินใจตามความต้องการไป ไรต์น์ สูงกิจบูลย์. 2545) จนเกิดแนวคิดในการใช้ประโยชน์จากการสร้างรายได้จากการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมที่ศิลปินลาวเป็นผู้สร้างสรรค์ขึ้น ที่เกี่ยวกับงาน จิตรกรรม ที่เน้นถึงการตระหนักถึงคุณค่าทางด้านสิ่งแวดล้อม วิถีชีวิต ภูมิปัญญา วัฒนธรรม ประเพณี ศาสนา ตลอดจนคติความเชื่อ และอื่นๆ ของคนในสังคมเมือง หลวงพระบาง ซึ่งเป็นการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ให้มีจิตสำนึกที่ดี และมีค่านิยมที่ พึ่งประสงค์ที่เป็นรากฐานของการพัฒนาที่สำคัญในการก้าวไปสู่การประเทศสมาชิก ประชาคมอาเซียน ซึ่งเป็นการพัฒนาสังคมไปสู่ทิศทางที่ดีงาม ใส่ใจและแบ่งปันผู้อื่น ตลอดจนนำไปสู่การสร้างสรรค์และพัฒนาผลงานจิตรกรรมในรูปแบบ เนื้อหาเรื่อง ราวต่างๆ ซึ่งเป็นภาพสะท้อนถึงสังคม และวัฒนธรรมอีกมุมมองหนึ่งในสังคมปัจจุบัน ได้เป็นอย่างดี

ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงเป็นแรงบันดาลใจทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเรื่อง จิตรกรรมหลวงพระบาง : ผลกระทบต่อสังคมก่อนและหลัง ค.ศ. 1995 โดยมุ่งเน้น ศึกษาในเรื่องประวัติความเป็นมา แนวความคิด รูปแบบ รวมถึงการเข้าใจผลกระทบ ของผลงานจิตรกรรมในเมืองหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ที่มีผลต่อสังคม การศึกษา ศาสนา เศรษฐกิจและความเชื่อทางวัฒนธรรม ซึ่งจะทำให้ ศิลปินผู้สร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมที่ดังกล่าวได้มีแนวคิดและมีองค์ความรู้ในการ พัฒนางานให้สอดคล้องกับกระแสความต้องการ ความนิยม ของคนในสังคมและ วัฒนธรรมในฐานะเป็นเมืองมรดกโลกในยุคโลกาภิวัตน์ และเป็นการเตรียมการเข้า ร่วมการเป็นสมาชิกประชาคมสมาคมเศรษฐกิจอาเซียนในอนาคตอันใกล้จะถึงนี้ อัน จะเป็นประโยชน์ต่อการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมในเมืองหลวงพระบาง สาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาว จิตรกรรมในถิ่นต่างๆ และรวมทั้งศิลปินในภูมิภาค

อาเซียนดำรงอยู่คู่กับสังคมในฐานะเป็นศิลปินผู้สร้างสรรค์ผลงานเพื่อตอบสนองความต้องการทางด้านจิตใจที่ดีต่อไปอย่างยั่งยืนตลอดไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของผลงานจิตรกรรมในแขวงหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
- 2) เพื่อศึกษาเนื้อหาแนวคิด รูปแบบของงานจิตรกรรมในแขวงหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
- 3) เพื่อศึกษาจิตรกรรมในแขวงหลวงพระบางที่มีผลกระทบต่อสังคม สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวใน ด้านการศึกษา ศาสนา และความเชื่อทางวัฒนธรรม ก่อนและหลังปี ค.ศ. 1995

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้ระยะเวลาในการศึกษาวิจัย 1 ปี โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างผลงานจิตรกรรมที่ปรากฏอยู่ในเมืองหลวงพระบางจำนวน 6 แกลเลอรี ประกอบด้วย สิบห้าราคาแกลเลอรีสาขา 1 และ 2 น้ำฝนแกลเลอรี กกโพธิ์แกลเลอรี ไฟน์อาร์ตแกลเลอรี ตลาดมืดและสถานที่ปฏิบัติงานศิลปะอื่นๆ โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างประชากรแบบเจาะจง จำนวน 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มผู้รู้ (Key Informant) ประกอบด้วย นักวิชาการ นักปราชญ์ชาวบ้าน พระ ครู อาจารย์ศิลปะ นักวิชาการทางศิลปะ 6 คน 2) กลุ่มผู้ปฏิบัติ (Casual Informant) ประกอบด้วย ศิลปินผู้สร้างงาน และผู้ทำงานด้านธุรกิจศิลปะที่เกี่ยวข้อง ศิลปินชาย 6 คน หญิง 1 คน 3) กลุ่มผู้เกี่ยวข้อง (General Informant) ได้แก่ ผู้ซื้อ ผู้ชม ผู้ค้าขายและผู้สนใจหรือประชากรทั่วไป จำนวน 50 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบไปด้วย 1) แบบสำรวจ เป็นการสำรวจข้อมูลเบื้องต้น เพื่อใช้สำรวจข้อมูลเบื้องต้นของบริษัทพื้นที่ และแหล่งที่มีประชากรที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับจิตรกรรมในเมืองหลวงพระบาง 2) แบบสังเกต แบ่งออกเป็น 2 ชนิด

คือ แบบสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant observation) แบบสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participant observation) เพื่อใช้สังเกตกลุ่มตัวอย่างในเมืองหลวงพระบาง โดยผู้วิจัยเข้าไปสังเกตสภาพทั่วไปภายในชุมชน วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ วัฒนธรรม ขั้นตอนการสร้างจิตรกรรม การประกอบอาชีพทางศิลปะ กับวิถีชีวิต รวมถึงองค์ความรู้อื่นๆที่เกี่ยวข้องในเรื่องที่วิจัย เป็นต้น กระบวนการดำเนินกิจกรรมวิจัย ประกอบด้วยวิธีการจดบันทึก การบันทึกภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหวและการบันทึกเสียง

3) แบบสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 2 ชนิด ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง (structured interview) เป็นแบบสัมภาษณ์ที่กำหนดประเด็นคำถามไว้อย่างแน่นอน แบบสัมภาษณ์ที่ไม่มีโครงสร้าง (unstructured interview) เพื่อใช้สำหรับการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ไม่จำกัดคำตอบ ให้ข้อมูลกว้างและหลากหลาย

3) การสนทนากลุ่ม (Focused group guideline) 8-10 คน โดยผู้ให้ข้อมูลที่เป็นกลุ่มผู้รู้ ภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชน กลุ่มผู้ปฏิบัติในระดับหัวหน้าผู้ปฏิบัติหรือศิลปิน และกลุ่มประชาชนทั่วไปที่เป็นตัวแทน เป็นการสนทนาร่วมปรึกษาให้ครอบคลุมประเด็นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่วางไว้

4) ประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) เป็นการประชุมโดยใช้กลุ่มผู้รู้ (Key Informant) กลุ่มผู้ปฏิบัติ (Casual Informant) กลุ่มผู้เกี่ยวข้อง (General Informant) มาเสวนาและวิเคราะห์เพื่อให้ทราบถึงข้อมูลที่ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยการวิจัยนี้มีวิธีการเก็บข้อมูล 2 ลักษณะคือ

- 1) การเก็บรวบรวมจากเอกสาร เป็นการศึกษาเอกสารที่มีการบันทึกเอาไว้ในประเด็นเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง
- 2) การเก็บรวบรวมภาคสนาม เมื่อได้ข้อมูลแล้วจึงจัดกระทำข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอผลการวิจัยด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ร่วมกับการนำเสนอด้วยตารางและภาพ

ผลการศึกษา

1. ประวัติความเป็นมาของผลงานจิตรกรรมในหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นประเทศที่มีลักษณะทางด้านศิลปวัฒนธรรมเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง จิตรกรรมในส่วนเมืองหลวงพระบาง ในยุคต้นนั้นจะได้รับอิทธิพลต้นแบบจากเมืองรอบข้างเข้ามามีบทบาทเป็นอย่างมาก (ไมซิง จันบุตตี, 2556: สัมภาษณ์) ลักษณะการเกิดขึ้นของจิตรกรรมเมืองหลวงพระบางเป็นการรับอิทธิพลจากภายนอก ซึ่งหลักฐานทางจิตรกรรมของเมืองหลวงพระบางก็ได้รับอิทธิพลจากล้านช้าง กรุงเทพฯ และพม่า - ไทใหญ่ หลักฐานจิตรกรรมเกือบทั้งหมดมีอายุอยู่ในช่วงพุทธศตวรรษที่ 25 เป็นระยะที่หลวงพระบางต่างมีสถานะเป็นเมืองประเทศราชของกรุงเทพฯ จุดที่เด่นและน่าสนใจในจิตรกรรมยุคต้นของหลวงพระบาง คือจะมีการใช้จิตรกรรมทั้งภายใน และภายนอกอาคาร (บุญเที่ยงศิริประพันธ์, 2556: สัมภาษณ์) การเขียนจิตรกรรมบนผนังภายนอกอาคารที่พบทั่วไปในหลวงพระบางจนทำให้รู้สึกว่สิ่งที่น่าจะเป็นเอกลักษณ์เฉพาะอีกหนึ่งของจิตรกรรมฝาผนังหลวงพระบาง อันเป็นที่โดดเด่นในมุมมองหนึ่งในการสร้างผลงานที่แสดงออกถึงความรู้สึกภายใน (Internal World) สะท้อนให้มองเห็นถึงความเป็นจริงของสังคมตามยุคตามสมัยได้อย่างเด่นชัด จนมีรูปแบบทางจิตรกรรมที่หลากหลาย ที่เป็นอัตลักษณ์ของตน จนคนทั่วไปรู้จักในนาม “จิตรกรรมล้านช้าง” ซึ่งถือได้ว่าเป็นจิตรกรรมของชาติพันธุ์ที่มีถิ่นกำเนิดอยู่ในแถบลุ่มน้ำโขงที่มีอาณาเขตติดกับไทยและ มีความเจริญรุ่งเรืองและพัฒนาเคียงคู่กันมาจากอดีตจนถึงปัจจุบัน

ช่วงปลายพุทธศตวรรษที่ 24 ต่อช่วงต้นพุทธศตวรรษที่ 25 ประเทศฝรั่งเศสเริ่มให้ให้ความสนใจที่จะขยายอำนาจเข้ามาสู่ดินแดนในแถบลุ่มแม่น้ำโขง อิทธิพลของชาติตะวันตกได้แพร่ขยายเข้ามา ในหลายรูปแบบโดยทางตรงและทางอ้อม กล่าวเฉพาะ ศิลปะร่วมสมัยในประเทศลาวที่มีลักษณะเป็นแบบของศิลปะตะวันตกได้มีจุดเริ่มต้นให้เห็นในช่วงปี ค.ศ.1940 จิตรกรชาวฝรั่งเศส มาร์ค เรเก (Marc Leguay) ได้เข้ามาแขวงจำปาสัก ทางภาคใต้ของลาว โดยผ่านประเทศกัมพูชา เข้า

มาสร้างครอบครัวกับคนลาว และได้ก่อตั้งโรงเรียนศิลปะยุคต้นที่แขวงจำปาสัก ทางภาคใต้ของลาวเป็นเวลาหลายปีก่อนจะย้ายขึ้นมาอยู่เวียงจันทน์ด้วยเหตุผลเกี่ยวกับกับความไม่ปลอดภัยทาง แต่สุดท้ายก็ต้องได้ล้มเลิกไป เพราะขาดทุนสนับสนุน ซึ่งระหว่าที่เขาอาศัยอยู่ในประเทศลาวนั้น มาร์ค เรเก ได้สร้างผลงานด้านจิตรกรรมแบบตะวันตกไว้อย่าง มากมายอันได้กลายเป็นกระแงที่สะท้อนวัฒนธรรมลาว และงานจิตรกรรมของเขาก็ได้ส่งอิทธิพลสู่ศิลปะลาวรุ่นหลังต่อมา

การศึกษาศิลปะที่อยู่ในประเทศลาวเกี่ยวกับเรื่องจิตรกรรม เริ่มต้นในช่วงศตวรรษที่ 20 เบื้องต้นจะเป็นการเขียนภาพในสิ่งพิมพ์ต่างๆ จากนั้นจึงเริ่มมีการขยายตัวเข้าสู่สถาบันทางการศึกษาในระยะแรกยังไม่มีหลักสูตรที่เป็นมาตรฐานต่อมาจึงเริ่มมีการพัฒนาหลักสูตรทางการเรียนการสอนศิลปะเกิดขึ้นในวันที่ 11 กันยายน ค.ศ. 1959 ทางกระทรวงศึกษาธิการ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ก็ได้มีการจัดตั้งสถาบันจิตรกรรมแห่งชาติสถาบันจิตรศิลป์แห่งชาติ ขึ้นที่นครหลวงเวียงจันทน์ ซึ่งเป็นโรงเรียนศิลปะที่เป็นรูปธรรมแห่งแรกของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ อันธิมา แสงชัย (2547) ที่กล่าวว่า “ศิลปะ” เป็นศาสตร์ที่ศึกษากระบวนการสร้างสรรค์ที่เริ่มต้นตั้งแต่การคิด การรู้สึกตอบสนอง การถ่ายทอดผ่านสื่อ จนมีผลสำเร็จเป็นผลงานศิลปะ (works of art) ในการศึกษากระบวนการสร้างสรรค์ดังกล่าวมีทฤษฎีหรือหลักการ เช่น ทฤษฎีเกี่ยวกับสี การวางองค์ประกอบ การใช้พื้นที่ว่าง และรวมถึงเทคนิควิธีการต่างๆ ในการสร้างสรรค์งานศิลปะ เช่น การใช้สีน้ำมัน การหล่อทองเหลือง การปั้นดิน การพิมพ์ภาพพิมพ์แกะไม้ เป็นต้น งานศิลปะจึงเป็นผลผลิตที่ผ่านกระบวนการสร้างสรรค์

ในปี ค.ศ. 1959 รัฐบาลเวียงจันทน์ได้ส่งนักเรียนชุดแรก ที่ผ่านการสอบเพื่อไปศึกษาต่อทางด้านที่ประเทศเวียดนาม ที่จังหวัด ฎูโดมด (Thudaumot) เป็นเวลา 4 ปี (ค.ศ. 1959 - ค.ศ. 1960) จำนวน 6 คน จะสังเกตได้ว่าช่วงปี 60 (ค.ศ. 1960) ถึงช่วงปี 80 (ค.ศ. 1980) การส่งนักศึกษาไปเรียนวิชาศิลปะโรงเรียนที่ ต่างประเทศได้มีจำนวนเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เช่น ในปี ค.ศ. 1962 ค.ศ. 1963 ส่งไป โรงเรียน

เพาะช่าง ประเทศไทย หลักสูตร 5 ปีโดยทุนช่วยเหลือจาก องค์กรเพื่อการพัฒนา ระหว่างประเทศของสหรัฐอเมริกา (USAID) ซึ่งบุคคลเหล่านี้ ส่วนมาก เมื่อเรียนจบแล้ว ก็ได้มาปฏิบัติหน้าที่หลัก อยู่โรงเรียนจิตรกรรม ที่เวียงจันทน์. ส่วนยังเหลือก็กระจาย กันไปเป็นอาจารย์สอนตามวิชาเฉพาะของตัวเองที่ได้เรียนมาตามสถาบันต่างๆ เกือบ ทั่วประเทศ นับตั้งแต่ศิลปินรุ่นแรกที่เป็นรุ่นอาจารย์ได้เรียนจบมาจากต่างประเทศ ได้สร้างผลงานให้เป็นแม่แบบแก่รุ่นใหม่นำมาเป็นแบบอย่างในการทำงาน สร้างสรรค์งานศิลปะ และถือว่าเป็นการสร้างอิทธิพลโดยตรงให้ ศิลปินรุ่นใหม่เป็น อย่างมากทำให้ศิลปะร่วมสมัย (Contemporary art) ก็เริ่มได้มีบทบาทเข้ามาสู่ใน หลักสูตรการเรียนการสอน และสังคมลาวในระยะต่อมา

เนื้อหาของงานศิลปะในช่วงทศวรรษที่ 60 (ค.ศ. 1920 - 1929/พ.ศ. 2503 - 2512) เป็นต้นมาที่ศิลปินชอบมากที่สุดก็เห็นจะเป็นภาพทิวทัศน์ ธรรมชาติ ความงามของบ้านเกิด วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน ชนเผ่าต่างๆ บุญประเพณี สีสนัการสวมใส่เสื้อผ้า และปูชนียะสถานที่สักการบูชา ลักษณะทางธรรมชาติ ของ ชาวลาว การดำรงชีวิตแบบง่าย ๆ เป็นธรรมชาติ ความเชื่อทางศาสนา ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1970 เป็นต้นมาศิลปินบางส่วนก็ได้เริ่มก่อตั้งแกลเลอรีของตัวเองขึ้น ทำให้มีการ ติดต่อซื้อขายงานศิลปะกับประเทศยุโรป และบรรดาประเทศที่มีนักท่องเที่ยวรอบ ข้างก็ได้มีการซื้อขายงานศิลปะเพื่อไปเป็นที่ระลึก แกลเลอรีส่วนบุคคลได้เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เว็บไซต์ (Web Site) โฆษณาเกี่ยวกับผลงานด้านจิตรกรรมได้เกิดขึ้นมาก ทำให้ข่าวสารข้อมูลด้านศิลปะแพร่ขยาย ซึ่งศิลปะร่วมสมัยของศิลปินลาว กำลังได้ รับความนิยมมากกว่าที่ผ่านมาจากนักสะสมชาวต่างประเทศ ที่สำคัญสุดก็คือ นัก สะสมศิลปะในเขตอาเซียนโดยเฉพาะในเมืองหลวงพระบางซึ่งนับตั้งแต่การได้รับ ประกาศเป็นเมืองมรดกโลกตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 เป็นต้นมา ส่งผลทำให้เกิดการขยาย ตัวทางธุรกิจในทุกๆด้านตามมาอย่างมากมาย โดยเฉพาะงานด้านจิตรกรรม ทำให้ เกิดการซื้อขายกันมากขึ้น ทำให้มีแกลเลอรีมากขึ้นเพื่อตอบสนองต่อความต้องการ ของสังคมสมัยใหม่มากขึ้นซึ่งมีความเคลื่อนไหวอย่างเห็นได้ชัดจากจำนวนแกลเลอรี ที่มีมากขึ้น และนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศได้ซื้อผลงานศิลปะ

โดยเฉพาะภาพวาดจิตรกรรมที่มีการแสดงออกทางแนวคิด รูปแบบ เนื้อหาที่ต่างไปจากอดีต ซึ่งได้นำเอาต้นท่อนทางวัฒนธรรมที่เป็นอัตลักษณ์ของหลวงพระบางนำมาคลี่คลายดัดแปลงและตัดทอนสื่อการแสดงให้เห็นถึงแนวคิดการแสดงออกตามแนวคิดของศิลปิน ทั้งนี้เพื่อตอบสนองนักท่องเที่ยว ซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวต่างชาติที่ตื่นตัว สั่งซื้อผลงานจิตรกรรมมากขึ้น และมีราคาหลากหลายเพื่อเป็นทางเลือกให้ผู้ซื้อได้ตัดสินใจตามความต้องการ

2. เนื้อหาแนวคิด รูปแบบของงานจิตรกรรมในหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

2.1 จิตรกรรมหลวงพระบางก่อนปี ค.ศ. 1995

พบว่าในช่วงแรกนั้นเนื้อหาแนวคิด ของศิลปินที่สร้างสรรค์งานจิตรกรรมในหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวก่อน ปี ค.ศ. 1995 สามารถแบ่งแนวคิดออกมาเป็นกลุ่มใหญ่ๆ ได้ดังนี้ กลุ่มแรกเป็นศิลปินที่ได้แนวคิดมาจากสิ่งที่อยู่รอบๆ ตัวหรือสิ่งที่ได้พบเห็นจากการดำเนินชีวิตของชุมชนวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อทางศาสนา เป็นส่วนใหญ่ ดังเช่น “ภาพเขียนสีน้ำมันบนแผ่นไม้ัดขนาดใหญ่ในปี 1967” ของมาร์ค เรเก นำเอาเทคนิควิธีการแบบศิลปะตะวันตก มารวมไว้กับแนวเรื่องที่เขาชอบวาดนั่นก็คือ ความงามที่สามารถพบได้ในชีวิตประจำวันของชาวลาว (Everyday Life) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าศิลปินเป็นจิตรกรที่ชอบบันทึกและสังเกตความเป็นไปและกิจวัตรประจำวันของคนชาวลาวการเพาะปลูกข้าว การฝัดข้าว การทอผ้า เล่นดนตรี ฯลฯ ล้วนนำมาเป็นเนื้อหาสาระ แนวเรื่องในการวาดภาพของเขาได้ทั้งสิ้น ด้านมาย จันดาวง ได้หยิบเอาความสวยงามของผู้หญิงชาวลาว ในงานวัฒนธรรมต่างๆ มาแสดงออกผ่านความงามของตัวแบบและเครื่องแต่งกายประจำชาติของผู้หญิงชาวลาวที่มีความสวยงามและเป็นเอกลักษณ์ ด้วยเนื้อผ้า และการประดับประดา การสะท้อนของเครื่องประดับของหญิงสาวชาวลาวทำให้เกิดความประทับใจต่อตัวศิลปิน ในภาพ “ปีใหม่ม้วน” สีน้ำมันบนผ้าใบ ขนาด 100x125 ซม. ในปี 2004 เช่นเดียวกับ เทพ ถาวรสุข ที่ได้นำแนวคิดแฝงลักษณะของความเป็นวัฒนธรรมลาว เอาไว้ในงานด้วยเรื่องราว รูปทรงที่เรียบ

ง่าย ผ่านเทคนิคการวาดแบบ อิมเพรสชันนิซึม หรือ ลัทธิประทับใจ (impressionism) โดยใช้เรื่องราวเกี่ยวกับประเพณีและการดำเนินชีวิตที่สวยงามของชาวลาวในภาพ “การเตรียมตัวสำหรับปีใหม่” สีน้ำมันบนผ้าใบ ขนาด 90 x 100 ซม. ในปี 1998 ในส่วนที่เป็นวิธีการดำรงชีวิต จะเห็นได้จากภาพเขียนของ บุนเล็ง เวินวิรวง ในภาพ “ฤดูเก็บเกี่ยว” สีน้ำมันบนผ้าใบ ขนาด 90 x 130 เซนติเมตร ในปี ค.ศ. 2009 ที่ศิลปินพยายามที่จะบันทึกวิถีชีวิตของคนลาวตลอดชีวิตของเขาในฐานะศิลปิน ได้ถ่ายทอดจิตรกรรมภูมิทัศน์ (Landscape art) เป็นจิตรกรรมภาพวิวทิวทัศน์ที่มีการใช้ส่วนประกอบมูลฐาน คือ เส้น รูปร่าง น้ำหนัก สี มาจัดโครงสร้าง เป็นองค์ประกอบ ที่มีความสมดุล มีจังหวะความเคลื่อนไหว ที่ลื่นไหล สั้นพริ้ว ภายใต้บรรยากาศที่กลมกลืน สอดคล้องกับผลงานของอนุโลม สุวันตวน ภาพ “นาฏศิลป์ลาว” สีน้ำมันบนผ้าใบ ขนาด 110 x 130 ซม. ที่เป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวด้วยลักษณะการแสดงออกของท่าทางนางรำในภาพ และการแสดงพื้นบ้านของกลุ่มชาติพันธุ์ลาว มีทั้งนาฏศิลป์ในราชสำนัก และนาฏศิลป์พื้นบ้าน เช่น หมอลำ หนังตะลุง หลวงพระบางและเวียงจันทน์เป็นแหล่งของนาฏศิลป์คลาสสิกในราชสำนัก และนาฏศิลป์ที่ได้รับอิทธิพลจากเขมร ผลการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับแนวความคิดของ สุลักษณ์ ศิวรักษ์ (2545) ที่กล่าวไว้ว่าศิลปะตะวันออกได้รับอิทธิพลมาจากวัฒนธรรมและสภาพแวดล้อมเป็นสำคัญ เช่น ศาสนา ประเพณี ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ โดยศิลปะตะวันออกจะมีความหลากหลายกันไปในแต่ละท้องถิ่น เนื่องจากการนับถือ ศาสนา วัฒนธรรม ความเชื่อ ที่แตกต่างกันออกไป

ศิลปินกลุ่มที่สองอาจเรียกได้ว่าเป็นส่วนน้อยที่จะแสดงเนื้อหาแนวคิดเกี่ยวกับบริบทของสังคม เช่น ความเหลื่อมล้ำของสังคม เทคโนโลยี ความยากจน เนื้อหาอื่นๆ ดังเช่น กงพัท หลวงลาด ในภาพ ผู้สร้างและความมุ่งมั่น ปี 2007 ภาพสีน้ำมันบนผ้าใบ ขนาด 100 x 120 ซม. ภาพเขียนของเขาได้สะท้อนถึงพลวัตของลัทธิทุนนิยมซึ่งเป็นคลื่น ของการทำลายและการสร้างที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องวนเวียนเป็นปึกๆ ที่ความเคลื่อนไหวของกระแสลัทธิทุนนิยมได้ ถ้าโถมต่อกันมาราวกับว่าเป็นการผลิตเปลี่ยนของฤดูกาล ศิลปินได้มีการเลือกที่จะนำปรัชญาทางศิลปะ

ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับปัญหาความตีความซ้ำมาใช้ในการสร้างสรรค์งาน เพราะเนื้อหาทั้งสองอย่างนี้จัดอยู่ในกรอบของสุนทรียภาพทั้งคู่ ไม่สามารถคัดออกจากกันได้ ดังนั้นจึงมีเรื่องสุขนาฏกรรม (comedy) และโศกนาฏกรรม (Tragedy) ผลการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับแนวความคิดของประเวศ วะสี (2536) ที่กล่าวว่าค่านิยมและวัฒนธรรมทางสังคมและการเมืองย่อมมีผลต่อการอธิบายสถานภาพและการเปลี่ยนแปลงของระบบสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง

ศิลปินกลุ่มที่ 3 เนื้องานของศิลปินกลุ่มนี้ไม่ได้คำนึงถึงเนื้อหามากนักแต่จะนึกถึงรูปแบบอารมณ์ และการแสดงออกของผลงานเป็นหลักมาก่อน ดังเช่น ผลงานของ คำสุก แก้วมิ่งเมือง ที่จิตรกรรมทุกชิ้นของเขาให้ความสำคัญของความรู้สึกอยู่ที่ สี และการจัดรูปทรง (Colour Of Form) สำหรับการถ่ายทอดออกมาเป็นศิลปะนั้น คำสุก แก้วมิ่งเมือง คำนึงถึงหลัก 2 ประการ คือ ความรู้สึกภายนอกและความรู้สึกภายใน (The Inner And The Outer) ความรู้สึกภายนอก คือ วัสดุรูปทรง และเมื่อรู้สึกต่อการเห็นรูปทรงดังกล่าวแล้ว ก็จะเกิดความรู้สึกภายในสำหรับคุณค่าของรูปทรงนั้น เป็นการสร้างความกลมกลืนขึ้นด้วยสีสัน การเคลื่อนไหว สีลา จังหวะ ลักษณะผิว สัดส่วน และความเด่นชัดของภาพ เช่นภาพ “รักแห่งล้านช้าง” สีน้ำมันบนผ้าใบ. 110 x 110 ซม. 2012 ส่วนผลงานเวียงไซ พูนชนะนา ก็เป็นการถ่ายทอดสร้างสรรค์ ผลงานทัศนศิลป์ไม่จำกัดอยู่ กับการแสดงออกในลักษณะใดลักษณะหนึ่งอาจเป็นการผสมกันทั้งการวาดเขียน การระบายสี การพิมพ์ และวัสดุที่ที่รองรับ ผลงานอาจไม่ใช่บนพื้นกระดาษ ผ้าใบ อาจจะปรากฏอยู่บนไม้อัด กระดาษทราย หรือวัสดุจากสิ่งแวดล้อมรอบตัวเรา หรือบนสื่อใหม่ๆ ที่มีการพัฒนาตลอดเวลา

2.2 เนื้อหาแนวคิด รูปแบบของงานจิตรกรรมในหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาวหลัง ปี ค.ศ. 1995

จากการวิจัยได้ของจิตรกรรมหลวงพระบางหลังปี ค.ศ. 1995 ผู้วิจัยได้ค้นพบว่าในช่วงแรกนั้นเนื้อหาแนวคิด ของศิลปินที่สร้างสรรค์งานจิตรกรรมในหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวหลัง บรรยากาศของกลุ่มศิลปินศิลปะร่วมสมัย (Contemporary art) มีความสดชื่นขึ้นกว่าแต่เก่า เพราะได้

มีการจัดการแสดงผลงานต่างๆ มากขึ้นรวมถึงการทำงานร่วมกันในส่วนที่เรียกว่า Work shop ทำให้มีการร่วมมือกันในระดับภูมิภาคมากขึ้น และในประเทศทางด้าน ยุโรป อเมริกา ก็ได้รับรู้ข่าวสารและการเคลื่อนไหวมากขึ้นเกี่ยวกับจิตรกรรมร่วมสมัย (Contemporary art) ของลาว

ซึ่งจากการวิจัยสามารถแบ่งแนวคิดออกมาเป็นกลุ่มใหญ่ๆ ได้ดังนี้ กลุ่มแรกเป็นกลุ่มที่ยังทำงานในรูปแบบเหมือนจริงดังเช่น สุริยัน ศิริวงษ์ การวาดเส้น (Drawing) เป็นการสร้างภาพสองมิติโดยวิธีที่ง่ายและรวดเร็ว ให้เกิดร่องรอยต่างๆ โดยใช้เครื่องมือที่อยู่ใกล้ตัว เช่น ดินสอ ปากกาและหมึก จากภาพ “หลวงพระบาง” หมึกดำบนกระดาษ ในปี ค.ศ.1970 (พ.ศ.2513) ที่แสดงให้เห็นถึงเรื่องราวในอดีตของหลวงพระบางเป็นสิ่งที่มีความค่า ทำให้เราได้เห็นแม้กระทั่งอดีตที่ไม่มีวันหวนกลับของหลวงพระบาง ในส่วนของ หงสา โคตรสุวรรณ ในภาพ “ชีวิตชนบทหลวงพระบาง” เขาได้เขียนภาพสีน้ำบนกระดาษ โดยแสดงออกให้เห็นถึง บันทึกภาพประทับใจของเขาเมื่อครั้งยังใช้ชีวิต และการทำงานหลวงน้ำทาในภาคเหนือสุดของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว แสดงออกผ่านสภาพแวดล้อมทั่วไปในชนบทของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในเวลาเสร็จจากงานหลังจากการทำงานในระหว่างวัน ชาวบ้านจะพาฝูงควายออกไปกินหญ้าร่วมกัน เป็นวิถีชีวิตของผู้คนชาวลาวที่ใช้ชีวิตอย่างเรียบง่ายบนวิถีชีวิตเกษตรกรรม ด้านบุญโปน โพธิสาน ศิลปินหนุ่มจากปากเซ เขาได้นำเสนอความงาม ความเชื่อ และความศรัทธาของชาวลาว ผ่านรูปแบบวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามในการทำบุญไหว้พระของชาวลาว ซึ่งมีความเชื่อส่วนตัวว่าแสงที่สะท้อนผ่านวัฒนธรรมลาวเป็นจุดสำคัญสามารถแสดงถึงเอกลักษณ์ของลาวและความรู้สึกสงบนิ่ง ในภาพ “The ambiance of Religious faith” ในกลุ่มแนวคิดที่แสดงออกมาในรูปแบบของภาพเหมือนจริงยังมีศิลปินหญิงอีก 2 คน คือ พรหมณี แก้วมณี งานของเธอเป็นการทำงานที่ต่อเนื่องมาตั้งแต่การเรียนชั้นปริญญาตรี อันเกิดจากความประทับใจในวิถีชีวิต ที่มีอยู่น้อยและแทรกตัวอยู่ในวัฒนธรรมของชาวลาว ไม่ว่าจะเป็นคนที่ทำมาหากินที่สะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรม วิถีชีวิตของคนกลุ่มน้อย ซึ่งในปัจจุบันแทบจะไม่มีวิถีชีวิตดังกล่าวอยู่แล้ว

จึงมีแนวคิดที่อยากจะเก็บภาพความทรงจำต่างๆ เหล่านี้เอาไว้สะท้อนถึงการหาอยู่หากินของคนลาว ต่อไปคงจะลดลงหรือหายสาบสูญไปเลยก็เป็นได้ เธอคิดว่าภาพเขียนของเธอเป็นการบันทึกข้อมูลความเป็นมาเป็นไปต่างๆ ในยุคๆ นั้นที่เกิดขึ้นผ่านภาพเขียนในรูปแบบที่เหมือนจริง เช่นภาพ “สามล้อ” ภาพเขียนสีน้ำมัน บนผ้าใบ ขนาด 100 x 120 เซนติเมตร คนที่ 2 คือ แก้วมณี สุวรรณราช เป็นศิลปินหญิงของลาวอีกคนหนึ่งที่มีความชำนาญในการวาดภาพลายเส้นจากปากกาหมึกดำ เธอใช้งานวาดเส้นปากกาของเธอถ่ายทอด แนวความคิด โดยผ่านเรื่องเรื่องเกี่ยวกับวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับชุมชน โดยมีเรื่องของประเพณี ความเชื่อ เรื่องของการอยู่ร่วมกัน แล้วใช้ลายเส้นปากกาเป็นตัวสำคัญในการแสดงออก

กลุ่มที่ 2 เป็นกลุ่มของศิลปินที่ได้รับอิทธิพลจากงานศิลปกรรมตะวันตกในรูปแบบของงาน คิวบิสม์ หรือบาศกนิยม (Cubism) เป็นลัทธิการสร้างสรรคศิลปะที่ได้รับผลสะท้อนมาจากอิทธิพลด้านความเจริญทางวิทยาศาสตร์ เป็นการแสดงออกถึงแนวความคิดและลักษณะการของศิลปินลาวสมัยใหม่ที่พยายามแสวงหาลักษณะเฉพาะตัวให้กับตนเอง เพื่อไม่ให้ทับซ้อนกับลักษณะรูปแบบศิลปะกลุ่มอื่นที่ผ่านมามีหรือที่มีอยู่ในยุคนั้น ซึ่งมีหลักรูปทรงที่แสดงรูปทรงศิลปะในลักษณะผันแปรความจริง โดยให้มีลักษณะเป็นเหลี่ยมมุม เป็นลูกบาศก์ เป็นทรงเรขาคณิต สดชื่น ชัยประสาธน์ (2522) อธิบายเรื่องนี้ไว้ว่า ลักษณะของแรงบันดาลใจที่ได้รับจากตะวันตกส่วนใหญ่เป็นเทคนิค กลวิธี รูปแบบ บรรยากาศ หรือองค์ประกอบของภาพบางอย่าง อาจกล่าวได้ว่า เน้นรูปทรงและทัศนธาตุ (Visual element) มากกว่าเนื้อหาของแนวคิด หรือปรัชญา การเลือกรับแรงบันดาลใจเห็นได้ชัดว่าขึ้นอยู่กับรสนิยมส่วนตัวของศิลปิน ดังเช่น ศิวีโล สุวรรณสิงห์ ที่ได้รับแรงบันดาลใจจากนักเขียนภาพแบบเหลี่ยม ปาโบล รุยซ์ ปิกัสโซ (Pablo Ruiz Picasso) จิตรกรเอกของโลก และอาจารย์มาย จันดาวง ผสมผสานให้ออกมาเป็นงานในรูปแบบเฉพาะตน เช่นภาพ “พระธาตุคงค์” ที่ศิลปินได้สร้างสรรค์ผลงานโดยไม่ได้คำนึงถึงการถ่ายทอดตามความเป็นจริงตามตาเห็นแล้ว ศิลปินยังจะต้องกลั่นกรองรูปทรงด้วยการวิเคราะห์และสังเคราะห์รูปทรงให้เหลือเพียงแก่นแกนที่แท้จริงและมั่นคง

แข็งแรงด้วยปริมาตรของรูปทรงที่แข็งแรง และสอดแทรกดอกจำปาดอกไม้ดอกไม้
ประจำชาติของลาวอยู่เสมอ เพื่อเป็นการการแสดงตัวตนที่ลึกซึ้งอยู่ในใจกลางของ
ภาพวาดของเขา ในด้านโม้งค์คำ บัวละวัน เป็นศิลปินแนวคิวบิสม์ หรือบาศกนิยม
(Cubism) อีกคนที่สนใจการเล่นแสงและเงาในเนื้อหาที่เกี่ยวกับชีวิตร่วมสมัยของ
ตลาดยามค้าคีนในหลวงพระบาง ภาพสีน้ำมัน “ตลาดคีนในหลวงพระบาง” ขนาด
130x115 เซนติเมตรของเขาแสดงให้เห็นถึงการผสมผสานของสีที่แข็งแกร่งและเส้น
หนากับวิธีการเขียนภาพแบบเหลี่ยม และการลดรูปแบบธรรมชาติเป็นโครงสร้าง
นามธรรม เห็นได้ชัดในงานของเขา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในทางที่กระจัดกระจายแทรก
ในใบหน้าของมนุษย์ ที่มีเสน่ห์และความน่าสนใจในแบบเฉพาะตน ศิลปินหญิงลำ
มอญ วิไลหงส์ หรือนามแฝงที่ใช้เรียกแทนชื่อจริงของเธอเป็นการส่วนตัวคือ พี น้อย
(P Noy) เป็นศิลปินลาวอีกคนหนึ่ง que เลือกใช้การแสดงออกในรูปแบบของคิวบิสม์
หรือบาศกนิยม (Cubism) ลำมอญ วิไลหงส์ เป็นศิลปินที่ไม่ได้รับการศึกษาอย่าง
เป็นระบบ หรือจบจากสถาบันทางการศึกษาใดๆ ทำให้ผลงานของเธอั้นไม่จำกัด
ในเรื่องของสื่อที่จะแสดงออก จึงทำให้รูปแบบงานของเธอบางครั้งเหมือนกับศิลปะ
ในโลกของเด็กๆ นั่นคือ การแสดงออกอย่างอิสระเสรี (Free Expression) อันเต็ม
ไปด้วยความซื่อบริสุทธิ์จริงใจ เปิดเผยและเป็นไปอย่างตรงไปตรงมา โดยปราศจาก
การเสแสร้ง ไร่มารยา ซึ่งนับว่าเป็นคุณสมบัติที่หายากในงานศิลปะของผู้ใหญ่ทั่วไป
ดังเช่นภาพ “ผู้หญิงชาวลาว” ในปี 2002 สีน้ำมันบนผ้าใบที่มีการเคลือบทรายไว้
ก่อนจึงทำการวาดภาพลง

กลุ่มที่ 3 กลุ่มที่มีแสดงออกในรูปแบบงานของลัทธิเหนือจริง หรือ
เซอร์เรียลลิซึม (Surrealism) อนุชา พรหมเมือง เป็นศิลปินที่ทำงานในรูปแบบลัทธิ
เหนือจริง หรือเซอร์เรียลลิซึม (Surrealism) เขามีจุดหมายอยู่ที่การคลี่คลายสภาพ
อันขัดแย้งระหว่างระยะห่างของความฝันและความเป็นจริง โดยถ่ายทอดออกมาใน
งานศิลปะด้วยวิธีต่างๆ ถ่ายทอดความฝันหรือจิตใต้สำนึกออกมา ดังเช่นภาพ “หัว
ของฉัน” 2012 งานศิลปะของ อนุชา พรหมเมือง ถ่ายทอดเรื่องราวเหนือธรรมชาติ
ศิลปินได้ถ่ายทอดสิ่งที่อยู่ในความฝันออกมา งานของเขาได้แสดง ออกของ

จิตใต้สำนึกอย่างอิสระ-ปราศจากการควบคุมของเหตุผล มีความฝันและอารมณ์จินตนาการ ค่อนข้างโน้มน้าวไปยังไปในทางกามวิสัยจินตนาการเป็นส่วนสำคัญของการแสดงออก จินตนาการคือจิตไร้สำนึกและจิตไร้สำนึกเป็นภาวะของความฝัน ที่มีขบวนการต่อเนื่องกันซึ่งนำไปสู่การสร้างสรรคงานศิลปะสอดคล้องกับแนวความคิดของ สดชื่น ชัยประสาธน์ (2522) เนื่องจากมีความแตกต่างกันทั้งในแง่ภูมิหลังทางวัฒนธรรม บริบททางสังคม การเมือง และความเชื่อทางศาสนาถึง ก็ไม่น่าแปลกที่ศิลปินเป็นแค่ผู้ยืมรูปแบบ กลวิธี เทคนิค ฯลฯ ของกลุ่มเซอร์เรียลลิสม์มาผสมผสานกับเนื้อหาตลอดจนรูปแบบและกลวิธีของชาติตะวันออกอื่นๆ เพื่อใช้สื่อเอกลักษณ์หรือรสนิยมเฉพาะตนออกมามากกว่า ถึงบางคนจะมีลักษณะทางจิตวิทยาคล้ายคลึงแต่ก็ต่างด้วยจุดยืนและความเข้มข้นของพลังอารมณ์ที่แสดงออก โดยศิลปินของกลุ่มนี้อีกคนหนึ่งได้แก่ มิก สายลม ศิลปินแนวลัทธิเหนือจริง หรือ เซอร์เรียลลิซึม (Surrealism) ของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เขาเลือกใช้สีน้ำมันบนผ้าใบและใช้หมึกเข้ามาร่วมใช้ในการเขียนภาพจิตรกรรมของเขา เพื่อที่จะให้ผลงานนั้นรองรับแนวความคิดและรูปแบบในการทำงานของเขาเอง ภาพ “ตามฉันมา” สีน้ำมันและหมึกบนผ้าใบ ในปี 2012 ที่แสดงให้เห็นถึงภาวะของประเทศสปป.ลาว ที่อยู่ภายใต้เงามืดของทุนนิยมจนทำให้เกิดสภาวะการณ์ที่เรียกว่า “วิกฤตการณ์ทางวัฒนธรรม” ในสังคมลาวที่ส่งผลกระทบต่อส่วนต่างๆ ของสังคมลาวทั้งทางตรงและทางอ้อม ทำให้เกิดความสับสนวุ่นวายในความเปลี่ยนแปลงของทุกสถาบันในสังคม ไม่ว่าจะเป็นสถาบันครอบครัว การเมือง เศรษฐกิจ การศึกษา ศาสนา และด้านอื่นๆ ผลจากการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับแนวความคิดของ กำจร สุนพงษ์ศรี (2554) ที่กล่าวว่า อย่างไรก็ตาม ปรากฏการณ์ต่างๆ เหล่านี้ไม่สามารถที่จะอธิบายให้เข้าใจได้ง่ายๆ ได้ แม้ว่าแนวโน้มนศิลปะหลายๆ แบบในสมัยพุทธศตวรรษที่ 25 จะได้พยายามลดคุณค่าแบบอย่างศิลปะส่วนตนไปบ้าง แต่แนวโน้มนที่แพร่หลายไปนี้ก็นับหนักที่ความคิดริเริ่มเป็นสำคัญ ลักษณะสำคัญของงานศิลปะสมัยใหม่ จึงเป็นปฏิกิริยาที่ศิลปินแต่ละคนแสดงออกต่อโลกรอบตัว การค้นหาอาณาจักรความฝันเพียงของแต่ละคน การสร้างโลกทัศน์ใหม่ของตัวเองจากวิสัยและเทคนิควิธีการที่

แปลกใหม่ไปจากเดิม เหล่านี้เป็นลักษณะสำคัญของงานจิตรกรรม ประติมากรรม แห่งพุทธศตวรรษที่ 25 แต่ในขณะเดียวกันก็ยังมีความสนใจในศิลปวัฒนธรรมแบบดั้งเดิมและได้รับอิทธิพลจากศิลปะในแบบดั้งเดิมอีกด้วย

3. จิตรกรรมในหลวงพระบางที่มีผลกระทบต่อสังคมสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ก่อนและหลังปี ค.ศ. 1995

1. ผลกระทบต่อสังคม

จิตรกรรมหลวงพระบางในช่วงก่อนปี ค.ศ. 1995 ได้สร้างแรงศรัทธาและคุณค่าในทางจริยธรรมตามหลักพระพุทธศาสนาให้เกิดขึ้นสู่สังคม โดยปรากฏอยู่ในจิตรกรรมที่อยู่ในศาสนสถานต่างๆ ซึ่งประชาชนสามารถที่จะซึมซับและเข้าใจหลักธรรมคำสอนผ่านทางจิตรกรรมได้ง่ายขึ้น ภายหลังปี ค.ศ. 1995 ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวเป็นประเทศหนึ่งที่ได้รับอิทธิพลจากชาติตะวันตกในด้านงานศิลปะ ศิลปกรรมร่วมสมัยของหลวงพระบางในช่วงแรกจึงสะท้อนให้เห็นถึงศิลปะในยุคอนานิคมของฝรั่งเศส ซึ่งหลังจากปี ค.ศ.1940 งานจิตรกรรมในหลวงพระบางเริ่มเปลี่ยนไป เนื่องจากการเข้ามาของจิตรกรชาวฝรั่งเศสคนหนึ่งชื่อ มาร์ค เรเก (Marc Leguay) ภาพเขียนของเขาได้เป็นการบันทึกเรื่องราวและสะท้อนประวัติศาสตร์ และสภาพสังคมของชาวลาวในสมัยนั้น (กันหา สีกุลวงษ์, 2556: สัมภาษณ์) ภาพของมาร์ค เรเก แสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิตวัฒนธรรมการกินอยู่ของคนลาวในเมืองหลวงพระบาง แต่ในขณะเดียวกันก็สะท้อนภาพทางอุดมคติและจินตนาการผ่านเรื่องเล่าซึ่งสืบทอดกันมาเพราะเขาคิดว่าเรื่องราวเหล่านั้นสะท้อนความงดงามของความดีและส่งผลต่อชีวิต แสดงให้เห็นถึงหน้าที่ที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งของจิตรกรรมหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ที่มีผลกระทบต่อสังคมคือ ทำหน้าที่บันทึกเรื่องราว รายละเอียดทางสังคมบางอย่าง

2. ผลกระทบต่อการศึกษา

การศึกษาศิลปะในประเทศลาวเริ่มต้นในช่วงต้นศตวรรษที่ 20 ซึ่งในเบื้องต้นเริ่มจากภาพวาด ในสิ่งพิมพ์ต่างๆ ก่อน จากนั้นมาจึงเริ่มมีการขยายตัวเข้าสู่สถาบันทางการศึกษา ประมาณ ปี 1950 - 1960 ศิลปะร่วมสมัย (Contem-

porary art) ก็เริ่มได้มีบทบาทเข้ามาสู่ในหลักสูตรการเรียนการสอน โดยเริ่มมีการจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอนและมีการจัดตั้งโรงเรียนวิจิตรศิลป์ และได้มีการจัดการเรียนการสอนอย่างจริงจังใน ปี 1959 ในปี 1973 เป็นต้นมาก็ได้มีการนำเอาเทคนิค หรือได้รับอิทธิพลจากประเทศใกล้เคียง เช่น ประเทศไทย จีน เวียดนาม มาผสมผสานกับวิธีการเขียนแบบเก่าจึงทำให้เกิดเป็นรูปแบบ หรือจุดพิเศษของจิตรกรรมร่วมสมัยลาวขึ้นมา (คำสุก แก้ววงสาย, 2556: สัมภาษณ์) การได้รับอิทธิพลต่างๆ มานี้ได้เริ่มจากการที่มีนักศึกษาในรุ่นแรก ของลาวไปศึกษาในประเทศใกล้เคียง เวียดนาม รวมถึงประเทศฝรั่งเศสด้วยหลังจากจบการศึกษาที่ได้นำเอาเทคนิคติดตัวกลับมาด้วย ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบของประเทศอาเซียนด้วย ทำให้มีการกระตุ้นตื่นตัว เกิดความเคลื่อนไหวทางด้านวัฒนธรรมเกิดขึ้น ในยุคที่ 2 หรือยุคใหม่ปี 1990 มานี้ก็ได้มีการคบค้าสมาคมกันมากขึ้น โดยเฉพาะนับตั้งแต่ประเทศลาวได้เข้าร่วมเป็นสมาชิก AEC หรือ ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี 1997 มานี้ทำให้เริ่มมีการสัมผัสกับกลุ่มศิลปินอาเซียนเพิ่มมากขึ้นทำให้บรรยากาศของกลุ่มศิลปินศิลปะร่วมสมัย (Contemporary art) มีความสดชื่นขึ้นกว่าแต่เก่า เพราะได้มีการจัดการแสดงผลงานต่างๆ มากขึ้นรวมถึงการทำงานร่วมกันในส่วนที่เรียกว่า Work shop ทำให้มีการร่วมมือกันในระดับภูมิภาคมากขึ้น และในประเทศทางด้านยุโรป อเมริกา ก็ได้รับรู้ข่าวสารและการเคลื่อนไหวมากขึ้นเกี่ยวกับจิตรกรรมร่วมสมัย ของลาว

3. ผลกระทบต่อศาสนา

จิตรกรรมหลวงพระบางในช่วงก่อนปี ค.ศ. 1995 ช่างเขียนรูปใช้ศิลปะเป็นเครื่องมือในการเผยแพร่ศาสนา หรือแม้กระทั่งการสร้างศาสนสถานขึ้นมา เพื่อให้ศาสนิกชนได้ทำพิธีหรือเคารพบูชา และศึกษาเรียนรู้ (คงวันดี มีพิทยาภรณ์, 2556: สัมภาษณ์) เช่น จิตรกรรมวัดเชียงทอง แขวงหลวงพระบาง กระทั่งศิลปะกับศาสนา มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันมากขึ้น จนศิลปินมีความประทับใจและนำมาสร้างเป็นผลงานทางด้านจิตรกรรม เพื่อสื่อในการเผยแพร่ศาสนาไปยังศาสนิกชน หรือสร้างเป็นสัญลักษณ์ของศาสนา โดยบทบาทของศิลปะที่มีต่อศาสนาอย่างเห็นได้ชัดในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวก็คือ ทำให้คำสอน ธรรมะ ปรากฏเป็น

รูปธรรม จิตรกรรมหลวงพระบางในช่วงหลังปี ค.ศ. 1995 ที่เกี่ยวข้องกับศาสนาจึงปรากฏอยู่ในรูปแบบของการสื่อสารด้วยภาพจิตรกรรม ในรูปแบบของความเชื่อ ความศรัทธาส่งเสริมให้ประชาชนชาวลาวและบุคคลภายนอกเกิดความศรัทธาดังเช่น ภาพ การทำสมาธิ. สีน้ำมันบนผ้าใบ. 90 x 100 ซม. ในปี 2002 ของ เทพ ถาวรสุข ศิลปินได้เก็บรายละเอียดอย่างชัดเจน โดยใช้สีสร้างบรรยากาศโดยเน้นที่สีของผ้า สบง จีวรที่นุ่มนวล ซึ่งเป็นบรรยากาศอันสมจริงภายใต้บริบทของพระสงฆ์ที่ดำเนินไป บนความงดงามของอิริยาบถของสงฆ์

4. ผลกระทบต่อความเชื่อทางวัฒนธรรม

ศิลปะแทบทุกแขนงในยุคก่อนที่จะก้าวสู่ยุคใหม่ ถูกสร้างขึ้นด้วย แรงบันดาลใจทางศาสนา ความเชื่อทางวัฒนธรรม ความเชื่อทางพุทธศาสนานั้นนับว่ามีส่วนสำคัญในการช่วยเยียวยาจิตใจของประชาชนในแขวงหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (พรเจริญ พรหมบุตร, 2556: สัมภาษณ์) งานจิตรกรรมชั้นครูของแขวงหลวงพระบางสามารถยกจิตสู่สภาวะเหนือโลกเหนือสามัญ (transcendence) คือสภาวะที่จิตได้สัมผัสกับความจริงขั้นสูงสุด เช่น ความรู้สึกเป็นหนึ่งเดียวกับธรรมชาติ และสภาพโลกุตระธรรมในพระพุทธรูปโดยปรากฏเป็นภาพจิตรกรรมในศาสนสถานต่างๆ ทั่วแขวงหลวงพระบาง

จิตรกรรมหลวงพระบางในช่วงหลังปี ค.ศ. 1995 ได้ถ่ายทอดความจริงที่เป็นสากล เช่น ความไม่เที่ยง ความพลัดพราก ที่มนุษย์ทุกคนต้องประสบ หรือพลังแห่งความกรุณาปรานีที่โอบอุ้มมนุษยชาติเอาไว้ บ้างก็เปิดใจให้เราเห็นอานุภาพแห่งธรรมะหรือสิ่งสูงสุดในพระพุทธรูปศาสนา ที่ทำให้เรามีความหวังแม้ในยามมืดมิดที่สุดของชีวิต งานบางชิ้นถ่ายทอดโคกนาฏกรรมของเพื่อนมนุษย์ได้อย่างสะเทือนใจจนเราไม่อาจอยู่นิ่งเฉยได้ เพราะรู้สึกถึงแรงผลักดันจากมโนธรรมภายในให้อยากทำบางอย่างเพื่อช่วยเหลือเขา ศิลปะยังสามารถเป็นสื่อกระตุ้นให้เกิดความดีขึ้นได้ ความงาม ความจริง และความดีจึงมิใช่สิ่งที่แยกจากกัน งานจิตรกรรมที่กล่าวถึงความเชื่อในทางวัฒนธรรมในช่วงหลังปี ค.ศ. 1995 จึงยังคงปรากฏการกล่าวถึงพระพุทธรูปศาสนา โดยทำหน้าที่ประสานความงาม ความดี และความจริงให้เป็นหนึ่งเดียวกัน

นั่นเอง

สรุปผลการวิจัย

งานจิตรกรรมหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ถือได้ว่าเป็นงานจิตรกรรมที่งดงาม ทรงคุณค่า มีความสัมพันธ์และแรงบันดาลใจมาจากพระพุทธศาสนาในยุคก่อนปี ค.ศ. 1995 ในช่วงอาณานิคม จิตรกรรมหลวงพระบางได้รับอิทธิพลมาจากชาติตะวันตก โดยเฉพาะศิลปินชาวฝรั่งเศส เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครอง เสถียรภาพทางการเมือง ได้ก่อให้เกิดการรับเอาความรู้ทางด้านจิตรกรรมเข้าสู่ประเทศมากขึ้น โดยจิตรกรรมสมัยใหม่หลังปี ค.ศ. 1995 ได้ทำหน้าที่ในการสร้างภาพลักษณ์ของชาติในด้านความเป็นชาติที่มีอารยะ และมีความเป็นสากล เสถียรภาพและเสรีภาพทางเศรษฐกิจ ที่ดีขึ้นได้ส่งผลต่อ การพัฒนารูปแบบงานของศิลปินชาวลาวที่เริ่มมีความงดงามและมีอัตลักษณ์มากขึ้น ทว่า จิตรกรรมหลวงพระบางก็ยังคงทำหน้าที่เผยแผ่พระพุทธศาสนาและรับใช้สังคมชาวในแง่ของการบันทึกเรื่องราว การตีแผ่ และประสานความงาม ความดี และความจริงของสังคมชาวลาวให้เป็นหนึ่งเดียวกันโดยผ่านสุนทรียภาพของงานจิตรกรรมนั่นเอง

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการจัดทำฐานข้อมูลด้านจิตรกรรม ในหลวงพระบาง และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวให้เป็นรูปธรรมและมีความทันสมัยมากขึ้น เนื่องจากฐานข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาด้านจิตรกรรม ในหลวงพระบาง และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ยังมีอยู่น้อย และจำกัดอยู่ในวงของผู้ที่ทำงานด้านจิตรกรรม
2. ควรมีการจัดกิจกรรมทางด้านจิตรกรรม ในหลวงพระบาง และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เพิ่มขึ้นเพื่อเป็นพื้นที่ในการแสดงออก และเป็นการสนับสนุนให้ศิลปินมีการสร้างสรรค์ผลงานอย่างต่อเนื่อง
3. หน่วยงานของรัฐควรให้การสนับสนุนศิลปินในหลวงพระบาง และ

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ส่งเสริมแรกเปลี่ยนความคิดเห็นในระดับอาเซียนอย่างจริงจัง เป็นรูปธรรมมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กำจร สุนพงษ์ศรี. (2554). **ศิลปะสมัยใหม่**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
บุญเลิง เวินวีระวง. (ม.ป.ป). **ศิลปะลาว**. แปลโดย พิทักษ์ น้อยวงศ์. มหาสารคาม
บุญเฮง บัวสีแสงปะเส็ด. (2548). **ปะหวัดสี่ละปะและสถาปัตยกรรมลาว เล่ม 2**
เมืองหลวงพระบาง.
- ประจัน จันทร์เทียว. (2531). **สภาวะอารมณ์ในงานจิตรกรรม**. กรุงเทพฯ. บัณฑิต
วิทยาลัยมหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ประเวศ วะศรี. (2536). **ภูมิปัญญาชาวบ้านกับการพัฒนาชนบท เล่ม 1**. กรุงเทพฯ
: อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป.
- ประเสริฐ ศีลรัตน์. (2528). **จิตรกรรม**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- ไพรัตน์ สูงกิจบูลย์. (2545). **แลลาว**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อนันตดา.
- สดชื่น ชัยประสาน. (2522). **บทวิจารณ์การแสดงศิลปกรรมแห่งชาติครั้งที่ 25**
จากนักประวัติศาสตร์ศิลป์ชาวฝรั่งเศส. สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 25(2) ,
40-41.
- สุลักษณ์ ศิวรักษ์. (2545). **ปาฐกถา ศิลปะ สถาปัตยกรรม และความงามในมุมมองของปัญญาชนสยาม**. เชียงใหม่ : สำนักส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อันฉิชา แสงชัย. (2547). **ความคิดเชิงสุนทรีย์ในศิลปะสกุลหลังสมัยใหม่**. บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- Bernard Gay. (2007) . **Lao Contemporary Art**. Singapore: Saik Wah Press
Pte Ltd.
- Ishisaka, Yuko, Takahashi, Shin'ya. (2006) . **The influence of informa-**

tion about drawing technique on Impression of painting: In the case of inaccurate perspective. Nagoya. Graduate School of Environmental Studies, Nagoya University. Furo-cho, Chikusa -Ku.Girard,

รายนามผู้ให้สัมภาษณ์

1. ท่าน ดร. คำสุข สายวงเดือน
2. ท่าน ดร. กันหา ศรีคุณวงษ์
3. ท่าน ดร. ไมซิง จันบุตรดี
4. ท่าน คงวันดี มิทธิยากรณ์
5. ท่าน พรเจริญ พรหมบุตร
6. ท่าน ดร. บุญเที่ยง ศิริประพันธ์